

Sygn. akt **III AUa 1418/20**

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 stycznia 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Marta Sawińska

Protokolant: Emilia Wielgus

po rozpoznaniu w dniu 25 stycznia 2023 r. w Poznaniu na posiedzeniu niejawnym

sprawy **Zakładu (...) A. S. w G.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.**

przy udziale : K. B., G. B. (1), R. B. (1), R. B. (2), J. B., M. A., O. B.

o podstawę wymiaru składek

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

od wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze

z dnia 12 listopada 2020 r. sygn. akt IV U 1653/19

1. oddała apelację od rozstrzygnięcia zawartego w punkcie I zaskarżonego wyroku,
2. uchyla zaskarżony wyrok w punktach II, III, IV, V, VI, VII i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w Zielonej Górze do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania w instancji odwoławczej,
3. uchyla zaskarżony wyrok w punkcie VIII ponad kwotę 3600 zł i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w Zielonej Górze do ponownego rozpoznania,
4. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na rzecz A. S. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Zakład (...) A. S. w G. kwotę 2700 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej,

	sędzia Marta Sawińska	
--	-----------------------	--

UZASADNIENIE

1)Decyzją z dnia 24.04.2019 r., nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. stwierdził, że przychód uzyskany przez K. B. z tytułu sfinansowania przez płatnika składek – Zakład (...) w G. – kosztów pobytu w hotelu w związku z odbywaniem przez ww. osobę podróży, w kwotach podanych za poszczególne miesiące w decyzji, stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe) oraz ubezpieczenie

zdrowotne. Jako podstawę prawną decyzji organ rentowy wskazał art. 83 ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 18 ust. 1, art. 20 ust. 1 ustawy z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 81 ust. 1 ustawy z 27.08.2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

W uzasadnieniu organ rentowy wywodził, że K. B., wykonując w okresie wskazanym w decyzji powierzone mu zadania, nie znajdował się w podróży służbowej, w konsekwencji pracodawca nie był zobowiązany do pokrycia kosztów związanych z jego podróżą. Sfinansowane przez płatnika składki świadczenia stanowią więc przychód K. B., a tym samym podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne.

2) Decyzją z dnia 24.04.2019 r., nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. stwierdził, że przychód uzyskany przez M. A. z tytułu sfinansowania przez płatnika składek – Zakład (...) w G. – kosztów pobytu w hotelu w związku z odbywaniem przez ww. osobę podróży, w kwotach podanych za poszczególne miesiące w decyzji, stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe) oraz ubezpieczenie zdrowotne.

Organ rentowy wskazał taką samą podstawę prawną i analogiczne motywy decyzji, jak w przypadku decyzji dotyczącej K. B..

3) Decyzją z dnia 24.04.2019 r., nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. stwierdził, że przychód uzyskany przez J. B. z tytułu sfinansowania przez płatnika składek – Zakład (...) w G. – kosztów pobytu w hotelu w związku z odbywaniem przez ww. osobę podróży, w kwotach podanych za poszczególne miesiące w decyzji, stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe) oraz ubezpieczenie zdrowotne.

Organ rentowy wskazał taką samą podstawę prawną i analogiczne motywy decyzji, jak w przypadku decyzji dotyczącej K. B..

4) Decyzją z dnia 24.04.2019 r., nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. stwierdził, że przychód uzyskany przez O. B. z tytułu sfinansowania przez płatnika składek – Zakład (...) w G. – kosztów pobytu w hotelu w związku z odbywaniem przez ww. osobę podróży, w kwotach podanych za poszczególne miesiące w decyzji, stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe) oraz ubezpieczenie zdrowotne.

Organ rentowy wskazał taką samą podstawę prawną i analogiczne motywy decyzji, jak w przypadku decyzji dotyczącej K. B..

5) Decyzją z dnia 24.04.2019 r., nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. stwierdził, że przychód uzyskany przez R. B. (2) z tytułu sfinansowania przez płatnika składek – Zakład (...) w G. – kosztów pobytu w hotelu w związku z odbywaniem przez ww. osobę podróży, w kwotach podanych za poszczególne miesiące w decyzji, stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe) oraz ubezpieczenie zdrowotne.

Organ rentowy wskazał taką samą podstawę prawną i analogiczne motywy decyzji, jak w przypadku decyzji dotyczącej K. B..

6) Decyzją z dnia 24.04.2019 r., nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. stwierdził, że przychód uzyskany przez R. B. (1) z tytułu sfinansowania przez płatnika składek – Zakład (...) w G. – kosztów pobytu w hotelu w związku z odbywaniem przez ww. osobę podróży, w kwotach podanych za poszczególne miesiące w decyzji, stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe) oraz ubezpieczenie zdrowotne.

Organ rentowy wskazał taką samą podstawę prawną i analogiczne motywy decyzji, jak w przypadku decyzji dotyczącej K. B..

7) Decyzją z dnia 24.04.2019 r., nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. stwierdził, że przychód uzyskany przez G. B. (1) z tytułu sfinansowania przez płatnika składek – Zakład (...) w G. – kosztów pobytu w hotelu w związku z odbywaniem przez ww. osobę podróży, w kwotach podanych za poszczególne miesiące w decyzji, stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe) oraz ubezpieczenie zdrowotne.

Organ rentowy wskazał taką samą podstawę prawną i analogiczne motywy decyzji, jak w przypadku decyzji dotyczącej K. B..

Odwołania od ww. decyzji złożył płatnik składek A. S., prowadzący działalność gospodarczą pod firmą Zakład (...) A. S., zaskarżając te decyzje w całości. Płatnik wniósł o zmianę zaskarżonych decyzji i stwierdzenie, że ubezpieczeni nie uzyskali przychodów z tytułu finansowania przez pracodawcę kosztów pobytu w hotelu w okresach wskazanych w zaskarżonych decyzjach, ewentualnie o uchylenie zaskarżonych decyzji i umorzenie postępowania. Płatnik wniósł też o zasądzenie od pozwanego organu rentowego na rzecz płatnika kosztów procesu, obejmujących koszty zastępstwa adwokackiego, według norm przepisanych.

Na podstawie art. 219 k.p.c., połączono sprawy ze wskazanych powyżej odwołań, celem ich łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Wyrokiem z 12 listopada 2020 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu w sprawie o sygn. IV U 1653/19:

- w pkt I zmienił zaskarżoną decyzję nr (...) w ten sposób, że ustalił iż przychód uzyskany przez J. B. z tytułu sfinansowania przez płatnika składek Zakład (...) - A. S. w G. kosztów pobytu w hotelu w wysokości wskazanej w zaskarżonej decyzji nie stanowi podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe) oraz ubezpieczenie zdrowotne;

- w pkt II zmienił zaskarżoną decyzję nr (...) w ten sposób, że ustalił iż przychód uzyskany przez R. B. (2) z tytułu sfinansowania przez płatnika składek Zakład (...) - A. S. w G. kosztów pobytu w hotelu w wysokości wskazanej w zaskarżonej decyzji nie stanowi podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe) oraz ubezpieczenie zdrowotne;

- w pkt III zmienił zaskarżoną decyzję nr (...) w ten sposób, że ustalił iż przychód uzyskany przez R. B. (1) z tytułu sfinansowania przez płatnika składek Zakład (...) - A. S. w G. kosztów pobytu w hotelu w wysokości wskazanej w zaskarżonej decyzji nie stanowi podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe) oraz ubezpieczenie zdrowotne;

- w pkt IV zmienił zaskarżoną decyzję nr (...) w ten sposób, że ustalił iż przychód uzyskany przez G. B. (1) z tytułu sfinansowania przez płatnika składek Zakład (...) - A. S. w G. kosztów pobytu w hotelu w wysokości wskazanej w zaskarżonej decyzji nie stanowi podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe) oraz ubezpieczenie zdrowotne;

- w pkt V zmienił zaskarżoną decyzję nr (...) w ten sposób, że ustalił iż przychód uzyskany przez K. B. z tytułu sfinansowania przez płatnika składek Zakład (...) - A. S. w G. kosztów pobytu w hotelu w wysokości wskazanej w zaskarżonej decyzji nie stanowi podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe) oraz ubezpieczenie zdrowotne;

- w pkt VI zmienił zaskarżoną decyzję nr (...) w ten sposób, że ustalił iż przychód uzyskany przez O. B. z tytułu sfinansowania przez płatnika składek Zakład (...) - A. S. w G. kosztów pobytu w hotelu w wysokości wskazanej

w zaskarżonej decyzji nie stanowi podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe) oraz ubezpieczenie zdrowotne;

- w pkt VII zmienił zaskarżoną decyzję nr (...) w ten sposób, że ustalił iż przychód uzyskany przez M. A. z tytułu sfinansowania przez płatnika składek Zakład (...) - A. S. w G. kosztów pobytu w hotelu w wysokości wskazanej w zaskarżonej decyzji nie stanowi podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe) oraz ubezpieczenie zdrowotne;

- w pkt VIII zasądził od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na rzecz odwołującego Zakładu (...) - A. S. w G. kwotę 7.470 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Powyższy wyrok zapadł w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

Płatnik składek – A. S. od 27.10.1992 r. prowadzi działalność gospodarczą w zakresie robót związanych z budową rurociągów przesyłowych i sieci rozdzielczych pod firmą Zakład (...) A. S., z siedzibą w (...).

Roboty projektowe i instalacyjne sieci gazowych, wodociągowych oraz wodno-kanalizacyjnych prowadzi na terenie całego kraju. Zajmuje się kompleksowym wykonawstwem, począwszy od fazy projektowania, a zakończywszy na uzyskaniu zgody na użytkowanie nowo wybudowanej sieci lub przyłącza.

Ubezpieczony K. B. zatrudniony był przez płatnika składek na podstawie umowy zlecenie z dnia 01.10.2015 r. na okres od 01.10.2015 r. do 31.12.2015 r., a także na podstawie umowy zlecenie z dnia 31.12.2015 r. na okres od 01.01.2016 r. do 31.12.2016 r. W ramach tych umów zleceniobiorca zobowiązał się do wykonywania prac przy budowie sieci kanalizacyjnych i gazowych. Płatnik składek w zawartych umowach zlecenie nie wskazał K. B. miejsca wykonywania prac. Miejsmem wykonywania prac był teren inwestycji gazowych i kanalizacyjnych realizowanych przez Zakład (...).

W dniu 25.04.2016 r. płatnik składek zawarł z K. B. umowę o pracę na okres próbny od 25.04.2016 r. do 25.07.2016 r. w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku pracownik fizyczny. Jako miejsce wykonywania pracy wskazano (...), (...)-(...) C. i teren województwa (...), (...).

K. B. potwierdził swoją obecność w pracy na listach obecności w dniach: 25-29.11.2016 r., 4-6.05.2016 r., 9-13.05.2016 r., 16-20.05.2016 r., 23-25.05.2016 r., 30.05-03.06.2016 r. i 06-10.06.2016 r. W dniach 02.05.2016 r., 27.05.2016 i 13-17.06.2016 r. przebywał na urlopie wypoczynkowym, zaś od 20.06.2016 do 25.07.2016 r. był nieobecny w pracy i uwagi na chorobę.

Ubezpieczony M. A. zatrudniony był przez płatnika składek na podstawie następujących umów zlecenia: z dnia 31.03.2016 r. na okres od 31.03.2016 r. do 02.09.2016 r., z dnia 17.10.2016 r. na okres od 17.10.2016 r. do 31.12.2016 r., z dnia 13.02.2017 r. na okres od 13.02.2017 r. do 31.08.2017 r., z dnia 25.09.2017 r. na okres od 25.09.2017 r. do 31.12.2017 r., z dnia 15.01.2018 r. na okres od 15.01.2018 r. do 31.08.2020 r.

W ramach tych umów zleceniobiorca zobowiązał się do wykonywania prac przy instalacjach gazowych i sanitarnych. Płatnik składek w zawartych umowach zlecenie nie wskazał M. A. miejsca wykonywania prac. Miejsmem wykonywania prac był teren inwestycji gazowych i kanalizacyjnych realizowanych przez Zakład (...).

M. A. w okresach: 02.05.2017 r., 04-05.05.2017 r., 16.06.2017 r., 14.08.2017 r., 28.08-24.09.2017 r., 27-31.12.2017 r., 02-14.01.2018 r., 12.02-02.03.2018 r., 30.04.2018 r. nie mógł korzystać z noclegów z uwagi na nieobecność w pracy.

Ubezpieczona J. B. była zatrudniona u płatnika składek na podstawie umowy zlecenia z dnia 07.01.2015 r. na okres od 07.01.2015 r. do 06.02.2015 r. W ramach tej umowy zleceniobiorca zobowiązał się do pełnienia funkcji majstra budowy przy realizowanych inwestycjach gazowych i kanalizacyjnych.

Płatnik składek w zawartej umowie zlecenie nie wskazał J. B. miejsca wykonywania prac. Miejsmem wykonywania prac był teren inwestycji gazowych i kanalizacyjnych realizowanych przez Zakład (...).

W dniu 09.02.2015 r. płatnik składek zawarł z J. B. umowę o pracę na okres próbny od 09.02.2015 r. do 08.05.2015 r. w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku majster budowy. Jako miejsce wykonywania pracy wskazano (...), (...)-(...) C..

J. B. w okresach: styczeń 2015 r., 02-08.02.2015 r., 05.06.2015 r., 13-14.08.2015 r., 21-25.09.2015 r., 31.12.2015 r., 05.01.2016 r., 25.02.2016 r., 11-13.06.2016 r., 27.06.2016 r., 17.06.2016 r., 18.11.2016 r., 21.11.2016 r., 30.11.2016 r., 01-06.12.2016 r., 10.03.2017 r., 07.04.2017 r., 14.04.2017 r., 02-05.05.2017 r., 11-12.05.2017 r., 16-19.05.2017 r., 24-25.05.2017 r., 16-19.06.2017 r., 14.08.2017 r., 11-15.09.2017 r., 27-28.12.2017 r., 02-08.01.2018 r., 12-23.02.2018 r., 30.04.2018 r. była nieobecna w pracy.

J. B. w spornym okresie ani razu nie korzystała z hotelu, ani innego miejsca hotelowego. Na budowy dojeżdżała własnym środkiem transportu, a po zakończeniu pracy wracała do domu.

Większość obowiązków wykonywała w biurze.

Ubezpieczony O. B. zatrudniony był przez płatnika składek na podstawie umowy zlecenie z dnia 15.06.2016 r. na okres od 15.06.2016 r. do 15.11.2016 r., a także na podstawie umowy zlecenie z dnia 20.06.2017 r. na okres od 20.06.2017 r. do 15.12.2017 r. W ramach tych umów zleceniobiorca zobowiązał się do wykonywania prac przy budowie sieci gazowych i kanalizacyjnych. Płatnik składek w zawartych umowach zlecenie nie wskazał O. B. miejsca wykonywania prac. Miejszem wykonywania prac był teren inwestycji gazowych i kanalizacyjnych realizowanych przez Zakład (...).

O. B. w dniach: 23.06.2017 r., 14.08.2017 r., od 06.11.2017 r. był nieobecny w pracy.

Ubezpieczony R. B. (2) zatrudniony był przez płatnika składek na podstawie umowy zlecenie z dnia 17.08.2017 r. na okres od 17.08.2017 r. do 31.12.2017 r. W ramach tej umowy zleceniobiorca zobowiązał się do wykonywania prac przy budowie sieci gazowych i kanalizacyjnych. Płatnik składek w zawartych umowach zlecenie nie wskazał R. B. (2) miejsca wykonywania prac. Miejszem wykonywania prac był teren inwestycji gazowych i kanalizacyjnych realizowanych przez Zakład (...). Zakład nie wystawiał druków „polecenia wyjazdu służbowego”.

Ubezpieczony R. B. (2) w okresie od 17.08.2017 r. do 03.11.2017 r. nie korzystał z oferowanych przez pracodawcę noclegów.

R. B. (2) od 06.11.2017 r. był nieobecny w pracy.

Ubezpieczony R. B. (1) zatrudniony był przez płatnika składek na podstawie następujących umów zlecenia: z dnia 09.05.2016 r. na okres od 09.05.2016 r. do 29.06.2016 r., z dnia 02.07.2016 r. na okres od 02.07.2016 r. do 29.08.2016 r., z dnia 17.10.2016 r. na okres od 17.10.2016 r. do 31.12.2016 r., z dnia 13.02.2017 r. na okres od 13.02.2017 r. do 31.08.2017 r., z dnia 06.11.2017 r. na okres od 06.11.2017 r. do 31.12.2017 r., z dnia 05.03.2018 r. na okres od 05.03.2018 r. do 31.08.2020 r.

W ramach tych umów zleceniobiorca zobowiązał się do wykonywania prac przy instalacjach gazowych i sanitarnych. Płatnik składek w zawartych umowach zlecenie nie wskazał R. B. (1) miejsca wykonywania prac. Miejszem wykonywania prac był teren inwestycji gazowych i kanalizacyjnych realizowanych przez Zakład (...).

R. B. (1) w okresach: 02-05.05.2017 r., 16.06.2017 r., 14.08.2017 r., 28-31.08.2017 r., 01-05.11.2017 r., 27-29.12.2017 r., 26.03.2018 r., 11.04.2018 r., 30.04.2018 r. nie mógł korzystać z noclegów z uwagi na nieobecność w pracy.

Ubezpieczony G. B. (1) był zatrudniony u płatnika składek na podstawie umowy o pracę z dnia 20.12.2011 r., w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku montera wodno-kanalizacyjnego. Jako miejsce wykonywania pracy wskazano w umowie (...), (...)-(...) C..

G. B. (2) w okresie objętym postępowaniem, a zatem od 01.01.2015 r. do 30.04.2018 r. nie mógł korzystać z noclegów w datach: 02-05.01.2015 r., 11.02.2015 r., 13-24.02.2015 r., 05.06.2015 r., 31.08-25.09.2015 r., 05.10.2015-17.01.2016

r., 20-31.01.2016 r., 02.05.2016 r., 27.05.2016 r., 06-09.06.2016 r., 31.10.2016 r., 12.12.2016 r., 10.01-10.02.2017 r., 02-05.05.2017 r., 16.06.2017 r., 14.08.2017 r., 13.11.2017 r., 12.02-02.03.2018 r., 30.04.2018 r. z uwagi na nieobecność w pracy.

Płatnik zatrudniał osoby na podstawie umów o pracę i umów zlecenia. Osobom tym, wykonującym pracę poza miejscem stałego prowadzenia działalności przez płatnika, zapewniał noclegi w hotelach. Ponościł w całości koszty ich zakwaterowania. Zatrudnieni mieli całkowitą dowolność w korzystaniu z zapewnianych przez płatnika składek noclegów. Noclegi nie były obowiązkowe, wobec tego nie wszyscy pracownicy z nich korzystali.

Po wygranym przetargu, tydzień przed rozpoczęciem nowej inwestycji płatnik robił rezerwację miejsc noclegowych na okres jednego miesiąca. Rezerwacja była dokonywana „z góry”, przy hipotetycznym założeniu, ile osób pracujących przy danej inwestycji mogłoby skorzystać z noclegu. Koszty noclegów opłacane są z góry, niezależnie od tego czy wszystkie zarezerwowane miejsca zostaną wykorzystane. Odwołujący nie prowadził ewidencji osób korzystających z noclegów. Z noclegów na pewno nie korzystały osoby zatrudnione u płatnika na stanowisku kierownika budowy, majstra budowy. Sporadycznie korzystał z hotelu odwołujący i jego brat – P. S., który nie jest pracownikiem płatnika składek, a jego podwykonawcą.

Faktury VAT wystawiane przez hotele, w których odwołujący zamawiał noclegi, oprócz opłaty za nocleg obejmowały również koszty parkingu i pomieszczeń do przechowywania komputerów, sprzętu, do suszenia ubrań. Koszty te nie były odrębnie wyszczególnione na wystawionej fakturze.

Organ rentowy koszty zakwaterowania przypadające na każdego z ubezpieczonych w okresach objętych decyzjami (koszt jednostkowego noclegu) ustalił w ten sposób, że kwoty z faktur wystawionych za usługę zakwaterowania, dotyczących danego miesiąca, dzielił przez liczbę osób (wraz z płatnikiem) pracujących w tym miesiącu poza siedzibą firmy i liczbę przypadających w tym miesiącu dni roboczych.

Tak ustalony dzienny przychód, dla ustalenia przychodu miesięcznego danego ubezpieczonego z tytułu zapewnienia noclegu, pozwany mnożył przez liczbę dni pracy w terenie danej osoby w miesiącu.

Płatnik składek nie uwzględnił w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe) oraz ubezpieczenie zdrowotne zatrudnianych, kosztów poniesionych na zapewnienie im noclegów.

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego Sąd I instancji wydał zaskarżony wyrok, w którym uwzględnił odwołania (pkt I-VII wyroku) oraz zasądził od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na rzecz odwołującego Zakładu (...) A. S. w G. kwotę 7470 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego (pkt VIII wyroku).

Sąd Okręgowy podał, że spór w sprawie sprowadzał się do kwestii, czy równowartość świadczeń udzielonych w naturze przez płatnika składek ubezpieczonym K. B., M. A., J. B., O. B., R. B. (2), R. B. (1) i G. B. (1) w postaci zapewnienia zakwaterowania w miejscu pracy w okresach wskazanych w zaskarżonych decyzjach, stanowi przychód podlegający oskładkowaniu.

Następnie zacytował art. 18 ust. 1, art. 20 ust. 1 ustawy z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, art. 81 ustawy z dnia 27.08.2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, art. 12 ust. 1 ustawy z 26.07.1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych.

Sąd Okręgowy podkreślił, że stan faktyczny sprawy jest w istocie niesporny, w szczególności, co do tego, że ubezpieczeni byli w okresach objętych zaskarżonymi decyzjami zatrudnieni u płatnika na podstawie umów zlecenia, lub w przypadku – K. B., J. B. i G. B. (1) – także umów o pracę, wykonując pracę w miejscach poza G. (miejscem siedziby płatnika). Ponadto – w ocenie Sądu Okręgowego - niezależnie od tego, czy umowy zawarte z ubezpieczonymi wskazywały miejsce pracy w G., nie było przedmiotem sporu, że wykonywanie przez wszystkich ubezpieczonych pracy w poszczególnych miejscowościach nie odbywało się w ramach podróży służbowej. Ubezpieczeni wiedzieli i godzili się,

że będą wykonywać pracę w tych miejscowościach, w których odwołujący wygra przetarg na swoje usługi i że będzie to praca w tzw. „delegacji” i na to się godzili.

Powyższe wynika, zdaniem Sądu Okręgowego, także z charakteru prowadzonej działalności - skoro odwołujący świadczy na terenie całego kraju usługi z zakresu instalacji gazowych oraz wodno-kanalizacyjnych - pracę wykonuje tam, gdzie kieruje go inwestor. Konieczność zatem stałego przemieszczania się przez ubezpieczonych, w zależności od miejsca kolejnego zlecenia, jest więc oczywista.

Sąd I instancji zwrócił też uwagę, że nie były to przy tym wyjazdy incydentalne, lecz w ten sposób ubezpieczeni wykonywali swe zwykłe czynności wynikające z zatrudnienia, co w ocenie Sądu Okręgowego oznacza, iż był to stały, typowy sposób świadczenia przez nich pracy, a nie wyjątkowe zdarzenia, którymi są czynności w ramach podróży służbowej.

Przechodząc do oceny prawnej świadczeń w naturze, których równowartość pozwany wlicza do podstawy wymiaru składek, Sąd Okręgowy wskazał, że tylko rzeczywiste przysporzenie po stronie zatrudnionego może zostać uznane za przychód, a więc podlegać ewentualnemu oskładkowaniu. Ubezpieczeni mieli zapewnione noclegi, jednak w istocie nie otrzymywali z tego tytułu żadnych korzyści majątkowych, które można by kwalifikować jako przychód.

Sąd Okręgowy podkreślił, że w przypadku zapewnienia noclegów przez płatnika nie można mówić o żadnym realnym przysporzeniu na rzecz zatrudnionego. Funkcją tych świadczeń jest rekompensata (zapewnienie) wydatków na nocleg i to właśnie z uwagi na tę funkcję są one wyłączone z podstawy wymiaru składek. Konieczność odbywania noclegów i przejazdów ściśle wiąże się z pracą wykonywaną poza miejscem, w którym zatrudniony mieszka, nie daje mu żadnego zysku, pozwala mu jedynie uniknąć kosztów, związanych z wykonywaniem obowiązków wynikających ze stosunku zatrudnienia. Innymi słowy, zwrot kosztów lub pokrycie kosztów nie może być uważane za przyrost majątku podatnika, nie podlega więc oskładkowaniu.

Jeżeli zatrudniony ma ośrodek życiowy w danej miejscowości, który musi utrzymać, to opłacenie miejsca zamieszkania, gdy zachodzi konieczność noclegu na delegacji, narząłoby go na stratę. Tym samym środki przeznaczone na pokrycie noclegu na wyjeździe, wykonywanym w celu realizacji obowiązków wynikających z zatrudnienia, mają doprowadzić do uniknięcia (wyrównania) tej straty. Nie stanowią więc jakiegokolwiek przysporzenia na rzecz zatrudnionego. W szczególności, pracodawca wydając pracownikowi polecenie służbowe i wskazując miejsce jego wykonania, musi zapewnić, by pracownik nie poniósł z tego tytułu żadnych kosztów. Wszelkie bowiem koszty związane ze stosunkiem pracy obciążają pracodawcę.

Sąd I instancji zwrócił uwagę, że analogiczne stanowisko zajął też Sąd Apelacyjny w Poznaniu w wyrokach z dnia 1.09.2016 r. (III AUa 2216/15), z dnia 5.10.2017 r. (III AUa 1852/16 i III AUa 1853/16) i z dnia 30.01.2020 r. (III AUa 23/19).

W ocenie Sądu Okręgowego ubezpieczeni, wykonując w spornych okresach pracę poza „siedzibą firmy”, nie otrzymywali przysporzenia majątkowego z tytułu noclegów, a tym samym nie można uznać, by te pokryte przez pracodawcę koszty stanowiły przychód pracownika podlegający oskładkowaniu. Stąd zdaniem Sądu I instancji wyłączyć należało z podstawy wymiaru składek ubezpieczonych wszystkie kwoty, wskazane w zaskarżonych decyzjach z tytułu udostępnienia miejsc noclegowych w hotelach.

Przesądżając trafność odwołań co do zasady, kwestią wtórną stał się kwestionowany odwołaniami sposób ustalenia wysokości przypisu z tytułu składek, jako równowartości świadczenia w naturze. Sąd Okręgowy podkreślił, że pozwany kierował się przy ustaleniu tym metodą niedopuszczalną, w żadnej mierze nie prowadzącą do naliczenia wartości adekwatnej. Trafnie więc skarżący zarzucił organowi rentowemu, iż dopuścił się on w toku kontroli uchybień w zakresie ustalenia faktycznej wysokości podstawy wymiaru składki dla poszczególnych ubezpieczonych.

Sąd Okręgowy podkreślił, że odwołujący wykazał, że nie każdy z pracujących na terenie inwestycji, korzystał z noclegu, tak np. J. B. w spornym okresie ani razu nie korzystała z hotelu, ani innego miejsca hotelowego. Na budowy dojeżdżała

własnym środkiem transportu, a po zakończeniu pracy wracała do domu. Stąd ubezpieczona J. B. nie uzyskiwała żadnego przychodu z tytułu nieodpłatnych noclegów ponieważ z nich nie korzystała. Poza tym, w ocenie Sądu Okręgowego, pozwany błędnie założył, że zapłata za noclegi obejmuje tylko dni robocze, co w sposób oczywisty zawyża jednostkową wartość noclegu. Nie można przecież wykluczyć, że część z zatrudnionych korzystała z noclegu również w dni wolne, po to by nie dojeżdżać co tydzień po kilkaset kilometrów. Inną rzeczą jest jeszcze to, że pozwany nie uwzględnił, iż opłata za usługę zakwaterowania obejmuje nie tylko koszt noclegu, ale również cenę parkingu i udostępnienia pomieszczeń do przechowywania sprzętu, czy suszenia odzieży roboczej.

Reasumując Sąd Okręgowy wskazał, że płatnik nie może odpowiadać za przyjętą przez kontrolujących metodologię prowadzenia kontroli i sposobu ustalenia przypisu składki. Niezależnie od tego, uznając odwołania za usprawiedliwione co do zasady, a nie tylko co do wysokości, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., Sąd Okręgowy orzekł jak w punktach I-VII sentencji wyroku.

O kosztach procesu w punkcie VIII Sąd I instancji orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.), mając na względzie okoliczność, że wartości przedmiotu sporu w tego rodzaju sprawach nie stanowi ustalona decyzją podstawa wymiaru składki, a wartość samej składki. Łącznie wysokość należnego wynagrodzenia adwokackiego wyniosła 7470 zł liczonego od wartości przedmiotu sporu, którym jest jednak nie wysokość przychodu ubezpieczonych wyliczonego i wskazanego przez pozwanego w zaskarżonych decyzjach, a wysokość składki na ubezpieczenie społeczne, której podstawą jest wysokość przychodu.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. zaskarżając go w całości i zarzucając mu:

1. naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 18 ust. 1 i art. 4 pkt 9 ustawy z dnia z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U.2017.1778 j.t. ze zm.) i art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26.07.1991r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. 2018.1509 j.t. ze zm.) poprzez błędną wykładnię definicji przychodu, polegającą w szczególności na uznaniu, że nie są przychodem pracownika ze stosunku pracy, a w konsekwencji podstawą wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, koszty zakwaterowania pracownika ponoszone przez pracodawcę,
2. naruszenie art. 98 k.p.c., art. 99 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c., § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r., poz. 1800) poprzez błędne zastosowanie i przyjęcie, iż koszty zastępstwa procesowego powinny być uzależnione od wartości przedmiotu sporu.

Wskazując na powyższe zarzuty wniósł o:

1. o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołań, ewentualnie, w razie nieuwzględnienia tego wniosku - uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji,
2. zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz pozwanego organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Nadto wniósł na podstawie art. 102 k.p.c. o odstąpienie od obciążania organu rentowego kosztami zastępstwa procesowego – w przypadku oddalenia apelacji.

W odpowiedzi na apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odwołujący wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującego kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. okazała się uzasadniona.

Zgodnie z art. 386 § 4 k.p.c. poza wypadkami określonymi w § 2 i 3 sąd drugiej instancji może uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania tylko w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

Analiza zgromadzonego materiału oraz zarzutów organu rentowego doprowadziła Sąd Apelacyjny do przekonania, że należy uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania albowiem Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy, a nadto koniecznym jest przeprowadzenie postępowania dowodowego w całości.

Przypomnieć należy, że kwestią sporną w niniejszej sprawie było ustalenie charakteru wypłat określonych przez pracodawcę jako koszty noclegu – w wysokościach i za okresy szczegółowo wymienione w zaskarżonych decyzjach. W sprawie należało zatem rozstrzygnąć czy po stronie pracowników w związku z finansowaniem noclegów hotelowych powstał przychód.

Przechodząc w dalszej kolejności do wskazania materialnoprawnej podstawy rozstrzygnięcia, przypomnieć należy, że zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych wymienionych w art. 6 ust. 1 pkt 1 stanowi przychód, o którym mowa w art. 4 pkt 9 i 10, z zastrzeżeniem ust. 1a i 2, ust. 4 pkt 5 i ust. 12. Z kolei art. 4 pkt 9 ustawy jako przychód definiuje: przychody w rozumieniu przepisów ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu: zatrudnienia w ramach stosunku pracy, pracy nakładczej, służby, wykonywania mandatu posła lub senatora, wykonywania pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania, pobierania zasiłku dla bezrobotnych, świadczenia integracyjnego i stypendium wypłacanych bezrobotnym oraz stypendium sportowego, a także z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności oraz umowy agencyjnej lub umowy zlecenia, jak również z tytułu współpracy przy tej działalności lub współpracy przy wykonywaniu umowy.

W art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26.07.1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2000 r., nr 14, poz. 176 ze zm.) ustawodawca określił, co należy rozumieć pod pojęciem przychodu ze stosunku pracy, tj.: za przychód uważa się wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne oraz wartość pieniężną świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty, bez względu na źródło finansowania tych wypłat i świadczeń, a w szczególności: wynagrodzenia zasadnicze, wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, różnego rodzaju dodatki, nagrody, ekwiwalenty za niewykorzystany urlop i wszelkie inne kwoty niezależnie od tego, czy ich wysokość została z góry ustalona, a ponadto świadczenia pieniężne ponoszone za pracownika, jak również wartość innych nieodpłatnych świadczeń lub świadczeń częściowo odpłatnych.

Na podstawie art. 21 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w dniu 18.12.1998 r. wydane zostało rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. nr 161 poz. 1106 ze zm.). W § 2 tego rozporządzenia wskazano, które przychody nie stanowią podstawy wymiaru składek. W ten sposób zgodnie z § 2 pkt 15 podstawy wymiaru składek nie stanowią m.in.: diety i inne należności z tytułu podróży służbowej pracownika - do wysokości określonej w przepisach w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej, z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju oraz poza granicami kraju.

Sąd Apelacyjny podkreśla, że nie było w sprawie sporu co do tego, że wykonywanie przez wszystkich ubezpieczonych pracy w poszczególnych miejscowościach nie odbywało się w ramach podróży służbowych. Ubezpieczeni przyznali, iż wiedzieli i godzili się, że będą wykonywać pracę w różnych miejscowościach, w których odwołujący wygra przetarg na swoje usługi i że będzie to praca w tzw. „delegacji” i na to się godzili. Nie było sporu co do tego, że to właśnie pracodawca zapewniał ubezpieczonym bezpłatne noclegi.

W dalszej kolejności Sąd Odwoławczy pragnie odnieść się do poglądu wyrażonego przez Sąd Okręgowy, iż otrzymywane przez ubezpieczonych wartości pokrytych kosztów noclegów nie stanowią w ogóle przychodu albowiem trudno mówić o przysporzeniu dla pracownika.

W tym miejscu wskazać należy, że Sąd Apelacyjny podziela pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 10.12.2015 r., III UZP 14/15, OSNP 2016/6/74, LEX nr 1932285, zgodnie z którym pojęcie przychodu określone w art. 4 ust. 9 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 121 ze zm.) obejmuje wartość świadczeń ponoszonych przez pracodawcę z tytułu zakwaterowania pracowników i tym samym stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w rozumieniu art. 18 ust. 1 tej ustawy. W szerokich wywodach uzasadnienia uchwały Sąd Najwyższy odniósł się m.in. do wyroków Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 2.10.2014 r., II FSK 2387/12 (LEX nr 1521350) oraz z dnia 23.07.2015 r., II FSK 1689/13 (LEX nr 1758731), a także rozważań przedstawionych w uzasadnieniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8.07.2014 r., K 7/13 (OTK-A 2014 Nr 7, poz. 69), ostatecznie przyjmując, że o ile na gruncie ustawy podatkowej i ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych pojęcie „przychód” jest wspólne, o tyle przepisy prawa ubezpieczeń zawierają autonomiczne unormowania dotyczące „wyłączenia z podstawy wymiaru składek niektórych rodzajów przychodów” (art. 21 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Na mocy delegacji zawartej w tym przepisie, wyłączeniu z podstawy wymiaru składek podlegają wymienione w § 2 rozporządzenia, przychody ujęte w art. 12 ust. 1 ustawy podatkowej, a do nich nie należy wartość świadczeń ponoszonych przez pracodawcę z tytułu zakwaterowania pracowników, co przesądza o tym, że tego rodzaju nieodpłatne świadczenie podlega „oskładkowaniu”.

Zarówno sytuacja faktyczna, której skutkiem była wywołana uchwała Sądu Najwyższego (Sąd Apelacyjny w Poznaniu zwrócił się z zapytaniem prawnym z uwagi na powzięte wątpliwości prawne oraz w trosce o jednolitość orzecznictwa drugoinstancyjnego), jak i autorytet Sądu Najwyższego, przemawia za pełną akceptacją stanowiska Sądu Najwyższego nie tylko w sprawie, w której pytanie prawne zostało zadane, ale także w innych sprawach w tożsamej materii.

Podsumowując, uznać należało, że zakwaterowanie ubezpieczonych na koszt pracodawcy stanowi niewątpliwie świadczenie w naturze, którego wartość pieniężna jest przychodem danego pracownika ze stosunku pracy, uwzględnianym w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne.

Powyższe oznacza, że nie ma racji Sąd I instancji twierdząc, że odwołania płatnika składek były trafne co do zasady, bowiem jak już była mowa wyżej koszty ponoszone przez pracodawcę z tytułu zakwaterowania pracowników winny podlegając oskładkowaniu.

Zgodnie z art. 46 ust. 1 ustawy systemowej, obowiązek obliczania, potrącania z dochodów ubezpieczonych, rozliczania oraz opłacania należnych składek za każdy miesiąc kalendarzowy, według zasad wynikających z przepisów ustawy, spoczywa na płatniku składek. W stosunku do pracowników płatnikiem składek jest pracodawca (art. 4 pkt 2 lit. a ustawy systemowej). Wynika z tego, że powinnością odwołującej się spółki było obliczenie, potrącenie, rozliczenie i opłacenie składek należnych od wszystkich przychodów zainteresowanych, w tym od wartości udzielonych im świadczeń w naturze w postaci kosztów zakwaterowania (noclegów). Prawidłowe wykonanie tego obowiązku nie było możliwe bez prowadzenia dokumentacji odnoszącej się do ewidencji kosztów ponoszonych przez pracodawcę z tego tytułu wobec każdego pracownika w rozliczeniu miesięcznym. Taki obowiązek dla pracodawcy wynika wprost ze wskazanych wyżej przepisów ustawy systemowej, a jego niedopełnienie nie może działać na korzyść odwołującej się spółki w tym sensie, że zostanie zwolniona z obowiązku opłacania składek na ubezpieczenia pracowników od kwoty wartości pieniężnej tych świadczeń w naturze. Skoro z twierdzeń samej spółki wynika, że brak możliwości ustalenia kosztów zakwaterowania poszczególnych pracowników w okresach miesięcznych wynika z braku po jej stronie dokumentacji umożliwiającej zindywidualizowanie tej wartości, to nie ma podstaw do wyciągania z tego negatywnych skutków procesowych dla organu rentowego. Organ ten jako uprawniony do dokonywania kontroli wykonywania zadań i obowiązków w zakresie ubezpieczeń społecznych przez płatników składek (art. 86 ust. 1 ustawy systemowej) ma prawo żądać od płatników wszelkich informacji (art. 87 ust. 1 ustawy systemowej) odnośnie do prawidłowości i rzetelności obliczania, potrącania i opłacania składek (art. 86 ust. 1 ustawy systemowej).

W wyroku z 22.01.2020 r. sygn. I UK 346/18 rozpoznając skargę kasacyjną Sąd Najwyższy podał, że w ocenie skarżącego do podstawy wymiaru składek nie powinny być wliczane przychody, których na skutek działania płatnika nie można ściśle udokumentować. Osobliwość tego spostrzeżenia polega na tym, że przyjęcie takiego stanowiska zachęcałoby płatników do nieprowadzenia jakiejkolwiek dokumentacji. Odpowiedzią orzecznictwa na tego rodzaju pomysł jest staranna wykładnia art. 46 ust. 1 ustawy systemowej (ostatnio przedstawiona w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 03.12.2013 r., I UK 156/13, OSNP 2015 Nr 2, poz. 25). Wskazano w nim, że z przywołanego przepisu można wyprowadzić tezę, że powinnością płatnika składek jest obliczenie, potrącenie, rozliczenie i odprowadzenie składek należnych od wszystkich przychodów zainteresowanych, w tym od wartości udzielonych im świadczeń w naturze w postaci kosztów zakwaterowania za granicą. Sąd Najwyższy wskazał, że wykonywanie obowiązków płatnika statutowanych w art. 46 ust. 1 ustawy systemowej wymaga ustalenia wartości przedmiotowego świadczenia w naturze w relacji do poszczególnych uprawnionych. Nie jest zatem możliwe prawidłowe wywiązanie się z obowiązków bez prowadzenia dokumentacji odnoszącej się do ewidencji kosztów ponoszonych przez pracodawcę z tego tytułu wobec każdego pracownika w rozliczeniu miesięcznym, a przynajmniej zawierającej takie dane, które umożliwiłyby zindywidualizowanie kosztów pracodawcy ponoszonych w stosunku do poszczególnych pracowników w okresach rozliczeniowych. Wskazano tam również, że obowiązek pracodawcy dokumentowania wypłacanego wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń związanych z pracą odrębnie dla każdego pracownika jest też określony w § 8 pkt 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 28.05.1996 r. w sprawie zakresu prowadzenia przez pracodawców dokumentacji w sprawach związanych ze stosunkiem pracy oraz sposobu prowadzenia akt osobowych pracownika (Dz. U. Nr 62, poz. 286 z późn. zm.), jak i w przepisach ustawy z dnia 29.09.1994 r. o rachunkowości (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 330). Sąd Najwyższy rozpoznający skargę kasacyjną podzielił przedstawioną wyżej interpretację.

Jak wynika z akt niniejszej sprawy, w toku postępowania ZUS wyjaśniał, że w czasie czynności kontrolnych wezwano płatnika na piśmie do przesłania - przedstawienia miesięcznych imiennych wykazów kosztów poniesionych z tytułu zakwaterowania pracowników. Płatnik nie sporządził wykazów, tłumacząc że nie jest w stanie wykazać kwot faktycznie poniesionych, nie jest możliwe sporządzenie imiennych wykazów przedmiotowych świadczeń. Wyjaśnił, że po wygranym przetargu, tydzień przed rozpoczęciem nowej inwestycji dokonywał rezerwacji miejsc noclegowych na okres jednego miesiąca. Rezerwacja była czyniona „z góry”, przy hipotetycznym założeniu, ile osób pracujących przy danej inwestycji mogłoby skorzystać z noclegu. Koszty noclegów opłacane są z góry, niezależnie od tego czy wszystkie zarezerwowane miejsca zostaną wykorzystane.

Sąd Apelacyjny podkreśla, że odwołujący nie prowadził ewidencji osób korzystających z noclegów. W takiej sytuacji, gdy spółka z powodu niedopełnienia ciążącego na niej obowiązku nie była w stanie przedstawić wykazów odzwierciedlających wartość świadczeń udzielonych faktycznie poszczególnym pracownikom, jedyną podstawą umożliwiającą organowi rentowemu wyliczenie należności składkowych z tego tytułu było tzw. hipotetyczne wyliczenie wartości tych świadczeń, niezależnie od tego, że jak podnosiła odwołująca się „hipotetyczne wyliczenie nie ma nic wspólnego z rzeczywistymi kosztami poniesionymi przez spółkę, albowiem nie było sporządzane w oparciu o dokumenty finansowe oraz faktyczny czas pobytu pracowników na terenie określonej miejscowości. Zdarzało się bowiem, że dana kwatera była opłacona z góry a faktyczny czas pobytu pracowników był zdecydowanie krótszy, albo były opłacane cztery miejsca na kwaterze, w sytuacji gdy mieszkało tam dwóch pracowników. Sąd Apelacyjny z kolei podkreśla ponownie, że brak stosownej ewidencji obciąża spółkę, a nie organ rentowy.

Odnosząc się z kolei do uchybień Sądu Okręgowego wskazać należy, że przy rozpoznaniu niniejszej sprawy Sąd w sposób okrojony przeprowadził postępowanie dowodowe, oparł się na części dokumentów kontroli ZUS. Sąd Apelacyjny zwraca uwagę natomiast, że postępowanie dowodowe przed sądem jest kontynuacją (jest częścią) postępowania administracyjnego, dlatego też Sąd Okręgowy winien był zapoznać się z całością akt kontroli ZUS (10 tomów), nie uczynił tego jednak w niniejszej sprawie. Sąd Okręgowy uznał, że koszty zakwaterowania nie podlegają oskładkowaniu, dlatego nie ustalił, czy organ rentowy do obliczenia składki zastosował prawidłowy mechanizm. Przy czym Sąd I instancji dysponował informacją na temat tego, że J. B. w spornym okresie nie korzystała z hotelu zapewnionego przez pracodawcę, ani innego miejsca hotelowego, bowiem na budowy dojeżdżała własnym środkiem

transportu, a po zakończeniu pracy wracała do domu. Zatem ubezpieczona J. B. nie uzyskała żadnego przychodu z tytułu nieodpłatnych noclegów ponieważ z nich nie korzystała.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. w punkcie 1 wyroku oddalił apelację od rozstrzygnięcia zawartego w punkcie I zaskarżonego wyroku.

Sąd Apelacyjny zwraca uwagę, że organ rentowy koszty zakwaterowania przypadające na każdego z ubezpieczonych w okresach objętych decyzjami (koszt jednostkowego noclegu) ustalił w ten sposób, że kwoty z faktur wystawionych za usługę zakwaterowania, dotyczących danego miesiąca, dzielił przez liczbę osób (wraz z płatnikiem) pracujących w tym miesiącu poza siedzibą firmy i liczbę przypadających w tym miesiącu dni roboczych. Tak ustalony dzienny przychód, dla ustalenia przychodu miesięcznego danego ubezpieczonego z tytułu zapewnienia noclegu, pozwany mnożył przez liczbę dni pracy w terenie danej osoby w miesiącu.

J. B. nigdy tymczasem nie korzystała z noclegów zapewnionych przez pracodawcę, organ rentowy w swoich obliczeniach przyjął, natomiast że korzystała ona z noclegów. Tymczasem wyłączenie (wyeliminowanie) J. B. z decyzji skutkuje zmianą kosztu jednostkowego noclegu dla pozostałych pracowników (doprowadzi na zmiany całości wyliczenia).

Sąd Apelacyjny zaznacza również, że rolą Sądu I instancji było z kolei prawidłowe rozpoznanie istoty sporu i przeprowadzenie samodzielnego postępowania dowodowego tak, by zgromadzić dowody niezbędne dla ustalenia racji jednej bądź drugiej strony. W tym kontekście warto dodać, że postępowanie apelacyjne ma z jednej strony charakter merytoryczny, zaś z drugiej kontrolny (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16.05.2006 r., I PK 210/05, LEX nr 197171.). Wyznaczniki te nie konkurują ze sobą. Zachodząca między nimi relacja posiada wspólny mianownik. Jest nim ocena legalności rozstrzygnięcia. Nie jest ona jednak możliwa w sytuacji, gdy zachodzą znaczne trudności, czy wręcz niemożliwość odkodowania motywów faktycznych i prawnych rozstrzygnięcia. W takich okolicznościach sąd drugiej instancji nie może w całości wyręczać sądu pierwszej instancji przy ocenie materiału dowodowego determinującego rozstrzygnięcie. Mogłoby to naruszyć prawo stron do dwuinstancyjnego procesu.

Stąd w ocenie Sądu Apelacyjnego koniecznym stało się uchylene zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Poznaniu, celem przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości (art. 386 § 4 k.p.c.), wobec nierozpoznania istoty sporu.

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd I instancji w pierwszej kolejności powinien zapoznać się z aktami kontroli ZUS (10 tomów), winien ustalić czy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. zastosował prawidłowy mechanizm do ustalenia przychodu ubezpieczonych, przy czym winien wziąć pod uwagę, że J. B. nie korzystała z noclegów w holetu, a zatem nie uzyskiwała przychodu z tego tytułu (należy ją wyliczyć z wyliczeń).

Przedtem jednak Sąd Okręgowy winien ustalić od których spraw dot. decyzji z 24.04.2019 r. wniesiono odwołania oraz czy sprawy te zostały prawomocnie zakończone. Nadto ustalić należy, czy odwołania wniesiono od decyzji dotyczącej wszystkich ubezpieczonych Zakładu (...) w G. (czy np. odwołania nie wniesiono i decyzja uprawomocniła się).

Z uwagi na materię sprawy w ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji winien również rozważyć możliwość połączenia wszystkich spraw dot. odwołań od decyzji z 24.04.2019 r. do łącznego rozpoznania i wydania wyroku. Sąd winien też mieć na uwadze wnioski zgłaszane przez odwołującą oraz stronę przeciwną, ewentualnie Sąd Okręgowy przeprowadzi inne dowody, które uzna za konieczne do wyjaśnienia spornych okoliczności sprawy. Tak zebrany materiał dowodowy Sąd I instancji podda ocenie zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów zawartej w art. 233 § 1 k.p.c. i na tej podstawie rozważy zasadność odwołania.

Mając powyższe na uwadze, uznając apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. za zasadną (co do zasady), Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 k.p.c. orzekł, jak w punkcie 2 i 3 wyroku, tj. uchylił zaskarżony wyrok w punktach II, III, IV, V, VI, VII i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w Zielonej Górze do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania w instancji odwoławczej oraz uchylił zaskarżony

wyrok w punkcie VIII ponad kwotę 3600 zł (tj. w zakresie ubezpieczonej J. B.) i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w Zielonej Górze do ponownego rozpoznania.

Orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego zawarte w punkcie 4 wyroku znajduje swoje uzasadnienie w treści art. 98 i art. 108 § 1 k.p.c. oraz § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 1 pkt. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych. Mając powyższe na względzie, tytułem zwrotu kosztów procesu (kosztów zastępstwa procesowego) zasądzono od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na rzecz A. S. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Zakład (...) w G. kwotę 2700 zł.

sędzia Marta Sawińska